

Violența asupra femeilor nu este divertisment!

Cerem Consiliului Național al Audiovizualului să susțină introducerea în Legea 504/2002, dar și în Codul de Reglementare a Conținutului Audiovizual a unor prevederi ce țin de demnitatea umană a femeilor, astfel încât prezentarea cazurilor de violență sexuală și domestică, inclusiv a celor de hărțuire și viol să se realizeze cu deplina respectare a acestei demnități.

Considerăm că prin superficialitatea cu care tratează fenomenul, prin tabloidizarea și transformarea violenței împotriva femeilor în divertisment, mass-media contribuie la întreținerea și promovarea unei culturi a violenței ce intră în disonanță cu legislația referitoare la protecția victimelor și garantarea demnității umane. Prin prezentarea actelor de violență în familie în mod senzaționalist, ca incidente izolate, deși de cele mai multe ori victimele îndură luni sau ani de abuzuri, media audio-vizuală nu își îndeplinește rolul de a promova valorile unei societăți democratice și ratează miza contextualizării și prezentării violenței asupra femeilor ca fenomen social complex și generalizat.

Această revendicare vine să reafirme și să consolideze rolul de câine de pază pe care mass-media trebuie să îl aibă într-o societate democratică, fiind recunoscută ca a patra putere în stat. Libertatea de exprimare este definitorie, însă ea trebuie folosită cu scopul de a face auzite vocile cetățenilor și cu respect față de demnitatea umană a acestora. Considerăm ca mass-media poate și ar trebui să își asume rolul de formatoare de agendă publică iar în acest sens respectarea demnității grupurilor vulnerabile sau marginale ar trebui să fie un principiu etic de netăgăduit al ofertanților de servicii audio-vizuale.

În realitate, în România, multe din emisiunile de radio sau televiziune continuă să promoveze valorile unei societăți patriarhale în care există un raport clar și nedrept de putere între bărbați și femei și să utilizeze violența împotriva femeilor, sub diversele ei forme (viol, hărțuire sexuală, violență domestică), ca sursă de divertisment, destinată creșterii rating-urilor.

În mod concret, iată cum sunt tratate cazurile de violență asupra femeilor în media din România:

- **Sunt descrise doar faptele, cu accent pe aspectele violente, fără niciun fel de preocupare pentru cauze, efecte, dar, mai ales, soluții.** Ne referim astfel la nenumăratele știri în care sunt prezentate în detaliu actele de violență asupra femeilor – numărul de lovituri, armele folosite, poziția victimelor etc. Accentul cade astfel pe senzațional, analiza aprofundată a cauzelor care au generat asemenea agresiuni, prezentarea instituțiilor și serviciilor pe care victima le poate accesa, dar și a felului în care asemenea acte de violență pot fi prevenite nefiind în niciun fel prezentate sau fiind tratate cu superficialitate.

- **Sunt prezentate doar aspectele sau faptele senzaționale și sunt ignorate abuzurile frecvente, care se banalizează.** Anumite forme de violență asupra femeilor sunt considerate ca fiind banale, intrate în rutină și de aceea interesul media față de ele este scăzut. În afară de crime și de acte de brutalitate extremă, celelalte abuzuri asupra femeilor nu sunt relatate. Prin urmare, ignorarea de către media a femeilor care sunt victime ale unor acte de violență “lipsite de interes”, cum sunt abuzurile verbale, psihice sau fizice ale partenerilor de viață, se adaugă șirului de elemente care contribuie la sentimentele de alienare, de singurătate și de renunțare pe care le trăiesc aceste femei sau la crearea impresiei că ceea ce li se întâmplă este normal. Mass-media nu crează modele care-le facă să se decidă să iasă din situația de violență.
- **Violența asupra femeilor din anumite grupuri este invizibilă:** femeile roma, cele LBT (lesbiene, bisexuale și transsexuale) sunt, adesea, victime atât ale violenței domestice, cât și ale infracțiunilor motivate de ură, însă asemenea cazuri nu sunt prezente în niciun buletin de știri.
- **Actele de agresiune fizică sau sexuală asupra femeilor de vârstă a III-a sunt relatate cu un senzaționalism exagerat,** cu toate că legea audio-vizualului interzice în mod expres acest lucru (art. 40, alin. 5, DECIZIE Nr. 220 din 24 februarie 2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual).
- **Violența asupra femeilor este romanțată, prin folosirea unor titluri de tipul „crimă pasională”** – sintagmă cu substrat menit să scuze agresorul, prin inventarea unor povești de dragoste pasională.
- **Credibilitatea victimelor este contestată, prin promovarea stereotipurilor și prejudecăților de gen:** uneori, sunt accentuate elemente care țin de îmbrăcăminte, locul și ora la care a avut loc agresiunea, relațiile de rudenie, cu scopul de a justifica indirect comportamentul agresiv și de a transforma victima în instigator la violență. Alteori, victimele sunt blamate în mod direct, prin prezentarea unor detalii asupra vieții personale, statutului social, comportamentului. Aceste modalități de discreditare sunt forme de batjocorire și umilire a victimelor, care le descurajează pe acestea să raporteze agresiunile.
- **Abuzurile sexuale, ca parte centrală a cazurilor de violență împotriva femeilor, sunt excluse în general din dezbaterile despre violență iar agresorii sunt tratați ca fiind străini, marginali, izolați sau în afara societății când de fapt cele mai multe acte de violență se întâmplă în familie și între cunoscuți.** Folosirea unui limbaj pseudo-pornografic în relatările despre viol, insinuează faptul că victima minte sau inventează, punându-se la îndoială credibilitatea sa.
- **Femeile în mass media sunt prezentate într-o manieră hiper-sexualizată,** fapt ce constituie o formă de violență simbolică asupra acestora. Femeile sunt folosite ca decor, reduse la statut de obiecte sexuale și puse în ipostaze degradante. Acest model perpetuează, întărește și legitimează stereotipurile misogine și atitudinile negative la adresa femeilor.

Credem că rolul Consiliului Național al Audiovizualului în remediarea celor menționate mai sus este definitorie. În acest sens **cerem** acestei instituții:

1. Inițierea unui proces de revizuire legislativă prin care să introducă referiri explicite la femei ca grup vulnerabil mai ales în situații de violență în capitolele destinate protecției demnității umane și a dreptului la propria imagine.
 - a. Introducerea obligației ca în situațiile de violență domestică materialele difuzate să precizeze clar care sunt legislația, instituțiile, organizațiile la care victimele pot apela.
 - b. Introducerea unui text informativ de interes public standardizat, după difuzarea materialului, prin care să se transmită un mesaj de toleranță 0 cu privire la violența asupra femeilor.
 - c. Introducerea genului ca variabilă relevantă în art. 40, alin. 5 din DECIZIA Nr. 220 din 24 februarie 2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual.

2. Dezvoltarea de atribuții și activități specifice de monitorizare cu privire la promovarea prejudecăților și stereotipurilor de gen în producțiile de televiziune și radio. Cerem introducerea în obiectivele de monitorizare asumate de către CNA a violenței de gen, a abordărilor stereotipe negative cu efect degradant asupra imaginii femeilor și a elementelor de hiper-sexualizare a femeilor.

Sprijinim libertatea de exprimare și încurajăm jurnalismul etic, profesionist, responsabil. Condamnăm însă public orice încercare de a deghiza mesajele degradante, misogine, umilitoare și violente la adresa femeilor sub masca libertății de exprimare!